



Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se

Remissyttrande: Statsbidrag till kultur idrott och friluftsliv (Statskontoret 2021:10, dnr S2021/05409)

Inledning

Regeringen beslutade ge Statskontoret i uppdrag att analysera hur relevanta befintliga statsbidrag inom kultur- och fritidsområdet på ett bättre sätt kan bidra till att skapa förutsättningar för en aktiv fritid för personer med funktionsvariation.

Övergripande synpunkter

Utredningen är omfattande och Svenskt Friluftsliv ger i detta remissyttrande främst synpunkter på de delar av utredningen som rör statens bidrag till friluftslivet. Uppdraget är begränsat till att endast gälla statsbidrag. Detta är en brist i uppdraget då en stor del av bidragen till de aktuella områdena ges från kommuner.

Kap 1 Statskontorets uppdrag

Statskontoret beskriver sitt uppdrag och tolkar begreppet fritid som idrott och friluftsliv och skall i utredningen analysera bidragsgivningen inom kultur- och fritidsområdet. Svenskt Friluftsliv har i princip ingen invändning mot att Statskontoret gör denna definition när det gäller utövandet av friluftsliv. Vi vill dock i sammanhanget påpeka att denna definition blir felaktig när utredningen ser på hur Svenskt Friluftsliv fördelar medel. En icke försumbar andel av de medel som fördelas av Svenskt Friluftsliv har fokus på skolor och utbildning. Denna del av bidragsgivningen är inte att betrakta som fritid då friluftsliv ingår som en del av skolundervisningen.

Svenskt Friluftsliv delar inte Statskontorets uppfattning när det gäller avgränsningen av uppdraget. Statskontoret skriver att man har valt att i utredningen avgränsa sin analys till bidrag vars primära syfte är att stödja kultur, idrott och friluftsliv och därför inte behandla Myndigheten för ungdoms och civilsamhällsfrågor, Folkbildningsrådet m.fl. finansiärer. Svenskt Friluftsliv menar i stället att ovanstående aktörer borde varit föremål för utredningen då väsentliga delar av deras arbete har koppling till friluftsliv och därför relevanta för denna utredning. Av Svenskt Friluftslivs 27 medlemsorganisationer får tre organisationer sitt organisationsbidrag från Myndigheten för ungdoms och civilsamhällsfrågor. Merparten av Svenskt Friluftslivs medlemsorganisationer driver sin utbildningsverksamhet genom organisationer anslutna till Folkbildningsrådet och en organisation som över huvud taget inte nämns är SISU idrottsutbildarna som organiserar idrottens utbildningar. Av Svenskt Friluftslivs medlemmar är sex stycken även medlemmar i Riksidrottsförbundet och således anslutna till SISU-idrottsutbildarna. En annan viktig avgränsning gör Statskontoret utan att nämna detsamma, nämligen att man inte analyserar Naturvårdsverkets anslag för skötsel av värdefull natur (1:3-anslaget) där icke försumbara satsningar görs för att öka tillgängligheten till naturen.

Statskontoret skriver (sid 20) att man fokuserar på de största bidragen, dvs. de bidrag som Kulturrådet och organisationerna Riksidrottsförbundet respektive Svenskt Friluftsliv fördelar. I det här sammanhanget vill Svenskt Friluftsliv påpeka att Kulturrådet fördelar 2,5 miljarder, Riksidrottsförbundet 2,0 miljarder och att Svenskt Friluftsliv fördelar 0,05 miljarder, dvs ca 2% av de övriga två organisationerna.

MEDLEMSORGANISATIONER BirdLife Sverige, Cykelfrämjandet, Friluftslivfrämjandet, Förbundet Skog och Ungdom, Korpen Svenska Motionsidrottsförbundet, Riksförbundet Hälsofrämjandet, Riksförbundet Pilgrim i Sverige, Riksförbundet Sveriges 4 H, Sportfiskarna, Svenska Brukshundklubben, Svenska Båtunionen, Svenska Cykelsällskapet, Svenska Fjällklubben, Svenska Folksportförbundet, Svenska Frisksportförbundet, Svenska Gång- och Vandrarförbundet, Svenska Islandshästförbundet, Svenska Jägareförbundet, Svenska Kanotförbundet, Svenska Kennelklubben, Svenska Klätterförbundet, Svenska Kryssarklubben, Svenska Livräddningssällskapet, Svenska Orienteringsförbundet, Scouterna, Svenska Turistföreningen och SweSports.



Johannesfredsvägen 7, 168 69 Bromma
info@svensktfriluftsliv.se
svensktfriluftsliv.se

Kap 2 Statskontorets slutsatser och förslag

Statskontoret menar att "När det gäller idrottsområdet framgår av förordningen att statsbidraget ska göra det möjligt för alla människor att utöva idrott och motion. Även inom friluftsområdet finns en snarlik formulering om att "ge alla människor möjlighet att utöva och uppleva friluftsliv". Svenskt Friluftsliv menar dock att Statskontoret här har misstolkat Svenskt Friluftslivs förordning. Den lyder på följande sätt

"Syftet med statsbidrag enligt denna förordning är att stödja att människor organiserar sig för vistelse i naturen och utövande av friluftsliv med allemansrätten som grund samt att ge alla människor möjlighet att genom friluftsliv få naturupplevelser, välbefinnande, social gemenskap och ökad kunskap om naturen och miljö".

Den aspekt som vi menar att Statskontoret inte uppmärksammat är "med allemansrätten som grund". Detta innebär att individer färdas och uppehåller sig på annans mark inom ramen för allemansrätten. Det gör att möjligheten till anpassning av naturen så att människor med funktionsvariation skall kunna delta är begränsad. Däremot finns givetvis möjligheter att anpassa verksamheten på annat sätt genom ledarutbildning mm. Detta skiljer sig mot de aktiviteter som genomförs av Kulturrådet och Riksidrottsförbundet som i större utsträckning har rådighet över den miljö i vilken aktiviteterna utförs i.

I kapitel 2.2.3 menar Statskontoret att:

"Svenskt Friluftsliv tar inte hänsyn till tillgänglighetsperspektivet när de fördelar bidrag, eftersom förordningen inte särskilt nämner personer med funktionsnedsättning. Organisationen ställer inga särskilda krav på sökande utifrån ett tillgänglighetsperspektiv och prioriterar inte heller ansökningar med inriktning mot friluftsliv för personer med funktionsnedsättning"

Då Statskontoret gjorde sin analys av bidragsgivningen fanns inga sådana instruktioner från styrelsen till Fördelningskommittén. Styrelsen har dock i sin instruktion till Fördelningskommittén sedan i maj 2021 följande lydelse:

"När kommittén bedömer ansökningarna skall ansökningar prioriteras som strävar mot att uppfylla A) de 10 friluftspolitiska målen B) satsningar på barn och ungdomar C) *satsningar på nya målgrupper som står långt ifrån friluftslivet.*"

Svenskt Friluftsliv menar att ovanstående formulering inkluderar personer med funktionsvariation.

I kapitel 2.4.1 tar Statskontoret upp en viktig fråga ur en demokratisynpunkt. Å ena sidan har Riksdagen fastslagit att civilsamhällets självständighet skall värnas och att staten inte bör styra det civila samhället i detalj. Detta är viktigt för civilsamhällets självständighet och en grundbult för ett demokratiskt samhälle. Statskontoret föreslår trots detta förändringar i förordningarna som styr bidragsgivningen så att det i förordningen(arna) skall pekas ut en målgrupp i förordningen(arna). Detta anser Svenskt Friluftsliv bekymmersamt. Visst är det viktigt med allas inkludering, men vi ifrågasätter varför just personer med funktionsvariation skall lyftas i förordningen(arna)? Varför inte personer med annan etnisk bakgrund eller personer från någon minoritet? Svenskt Friluftsliv menar att den förordning som styr friluftsanslaget ger utrymme för att kunna lyfta olika områden (däribland personer med funktionsvariation). Svenskt Friluftsliv har, och förutsätter att andra bidragsgivare har, kontakter med sina respektive departement i regeringen. I den dialogen bör regeringen kunna lyfta om man anser att ett speciellt område är viktigt eller om man önskar utvärderingar gjorda med fokus på något speciellt område utan att ändra förordning(arna).

I den dialog som Svenskt Friluftsliv har och har haft med miljödepartementet så har inget sådant önskemål framkommit vilket Statskontoret också påpekar i utredningen.



Johannesfredsvägen 7, 168 69 Bromma
info@svensktfriluftsliv.se
svensktfriluftsliv.se

Kap 2.4.3 Förbättra informationen till personer med funktionsnedsättning

Statskontoret menar att informationen från uppföljningen om vilka verksamheter som är tillgängliga för personer med olika funktionsvariation bör "sammanställs och presenteras på respektive bidragsfördelande organisations webbplats. På så sätt kan personer med funktionsnedsättning få en samlad överblick över tillgänglighetsanpassade aktiviteter, i den mån de finansieras av statsbidrag." Svenskt Friluftsliv vill här påpeka att samtliga beslut som tas av vår Fördelningskommitté finns utlagda på vår webbplats och således möjliga för var och en att ta del av.

Kap 2.4.5 Utveckla kunskapsstöd inom idrotten och friluftslivet

Statskontoret föreslår att myndigheten för delaktighet, av regeringen, får i uppdrag att se över behovet av kunskapsstöd om tillgänglighetsåtgärder inom friluftsområdet. Svenskt Friluftsliv har ingen kommentar till om och hur myndigheter samverkar, men menar att det är ytterligt känsligt om en myndighet skall styra den bidragsgivning som civilsamhället har i uppdrag att göra, detta då den dialog som vi haft med Regeringskansliet och de tidigare utvärderingar som skett inte visat på några brister i vår bidragshantering.

Kap 5.2 Statsbidraget till friluftsanslag

Statskontoret menar att

"Eftersom bidraget enligt förordningen ska stödja alla människors möjlighet att uppleva friluftsliv, menar Statskontoret att Svenskt Friluftsliv bör se till att bidraget också främjar möjligheterna till friluftsliv för personer med funktionsnedsättning."

Svenskt Friluftslivs uppfattning är att nuvarande förordning ger möjlighet att finansiera projekt som vänder sig till personer med funktionsvariation. Svenskt Friluftsliv har i sina instruktioner till Fördelningskommittén bl.a. givit instruktion att kommittén skall prioritera "satsningar på nya målgrupper som står långt ifrån friluftslivet." Svenskt Friluftsliv menar att personer med funktionsvariation samt andra fokusgrupper ryms inom ovanstående begrepp. Bland det av Svenskt Friluftsliv finansierade projekten finns projekt som har målgruppen personer med funktionsvariation, vilket Statskontoret mycket riktigt påpekar. Därför menar vi att friluftsanslaget redan nu främjar projekt för personer med funktionsvariation.

Statskontoret är kritisk till att det inte görs någon systematisk uppföljning ur tillgänglighetsperspektiv av friluftsanslaget. Svenskt Friluftsliv kan göra en sådan uppföljning om så efterfrågas, dock har inte regeringen efterfrågat någon sådan.

Ulf Silvander

Generalsekreterare

Svenskt Friluftsliv